

Sygn. akt: I ACa 337/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Wiklak (spr.) Sędziowie: SA Dorota Ochalska - Gola

SA Hanna Rojewska

Protokolant: stażysta Agnieszka Kralczyńska

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2014 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa T. B. i Z. B. przeciwko Skarbowi Państwa - Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w M.

o odszkodowanie

na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 6 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 115/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 5,6,7 i 8 w ten tylko sposób, że:

a) podlegającą pobraniu od powodów w punkcie 5 sentencji kwotę 817 zł podwyższa do kwoty 1.624 (jeden tysiąc dwadzieścia cztery) zł;

b) podlegającą pobraniu od strony pozwanej w punkcie 6 sentencji kwotę 3.230 zł obniża do kwoty 2.422 (dwa tysiące czterysta dwadzieścia dwa) zł;

c) zasądzoną od pozwanego na rzecz powodów w punkcie 7 sentencji kwotę 29.512 zł obniża do kwoty 10.345 (dziesięć tysięcy trzysta czterdzieści pięć) zł;

d) uchyla punkt 8 sentencji;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od Skarbu Państwa - Powiatowego Lekarza Weterynarii w M. na rzecz T. B. i Z. B. solidarnie kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 337/14

UZASADNIENIE

Powodowie T. B. i Z. B. wystąpili przeciwko Skarbowi Państwa - Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w M. o zasądzenie na ich rzecz kwoty 722.597,30 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za poddane ubojowi bydło, u którego została stwierdzona choroba zakaźna - białaczka enzootyczna.

Wyrokiem z dnia 18 marca 2010 r. Sąd Okręgowy w Płocku oddalił powództwo, obciążając powodów kosztami procesu.

Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 21 grudnia 2010 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Płocku do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny nakazał przy ponownym rozpoznaniu sprawy przeprowadzenie postępowania dowodowego w kierunku ustalenia, które konkretnie sztuki bydła hodowanego przez powodów było dotknięte poszczególnymi uchybieniami, w czym pomoc miała analiza akt postępowania administracyjnego PIW. (...). (...) - 14/08, a nadto, jakie uchybienia po stronie powodów w zakresie identyfikacji poszczególnych sztuk bydła, poddanego ubojowi, zadecydowały o odmowie przyznania odszkodowania - poza niezastosowaniem się do nakazu oddzielenia sztuk chorych od zdrowych. W tej kwestii ustalenie miało dotyczyć również tego, czy przemieszczanie chorych zwierząt odbyło się tylko w obrębie stad należących do powodów i ich syna, czy też obrót nimi następował na zewnątrz. Nadto Sąd odwoławczy nakazał ocenić rangę przewinień powodów w kontekście celu przepisów ustawy o ochronie zdrowia zwierząt, tj. czy uchybienia powodów w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt nakładały się na siebie, w ilu przypadkach wystąpiły oraz czy uniemożliwiły identyfikację poszczególnych zwierząt. Dopiero po dokonaniu tych ustaleń rzeczą Sądu Okręgowego miało być dokonanie oceny, w jakim zakresie istniały podstawy do odmowy odszkodowania za poszczególne zwierzę. Sąd odwoławczy wskazał, że powodowie dopuścili się uchybień uzasadniających obniżenie odszkodowania, natomiast stopień tego obniżenia ustalić powinien Sąd Okręgowy z uwzględnieniem rozmiaru i rangi uchybień oraz celów przepisów dotyczących ochrony zdrowia zwierząt i przepisów towarzyszących

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Płocku zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 grudnia 2013 r. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Powiatowego Lekarza Weterynarii w M. na rzecz powodów T. i Z. małżonków B. kwotę 346 897,18 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 05 sierpnia 2009 r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie w zakresie kwoty 180 168,40 zł, co do której powodowie cofnęli powództwo, w pozostałej części oddalił powództwo, nakazał pobrać od powodów T. i Z. małżonków B. z zasądzonego na ich rzecz roszczenia na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 9777 zł tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej, nakazał pobrać od powodów T. i Z. małżonków B. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 817 zł tytułem części kosztów opinii biegłego, nakazał pobrać od Skarbu Państwa - Powiatowego Lekarza Weterynarii w M. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 3230 zł tytułem części kosztów opinii biegłego, zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Powiatowego Lekarza Weterynarii w M. na rzecz powodów T. i Z. małżonków B. kwotę 29 512 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu i w pozostałej części zniósł koszty procesu wzajemnie między stronami.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne. Wynika z nich, że powodowie od wielu lat są hodowcami bydła mlecznego. Powiatowy Lekarz Weterynarii w M. w lutym 2008 r. zlecił badanie całego stada bydła celem ustalenia, czy w stadzie nie występuje choroba zakaźna - białaczka enzootyczna. Taka sama kontrola została przeprowadzona w stadzie bydła należącego do syna powodów - J. B. (1). Liczebność obu stad w tamtym czasie wynosiła około 400 sztuk. Także w lutym 2008 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii zlecił wyrwykową kontrolę wieku części stada krów. Kontrola wykazała w kilku przypadkach występowanie rozbieżności między wiekiem krów wynikającym z wpisu w paszporcie a wiekiem rzeczywistym.

W wyniku przeprowadzonego badania u 167 sztuk bydła stwierdzono występowanie białaczki enzootycznej. W związku z tym Powiatowy Lekarz Weterynarii rozpoczął dochodzenie epizootyczne. Całe gospodarstwo powodów poddane zostało kompleksowej kontroli - sprawdzeniu podlegała ilość bydła, jego pochodzenie i identyfikacja oraz związane z tym wpisy w księdze rejestracji. W 67 przypadkach (w odniesieniu do chorych sztuk) stwierdzono uchybienia polegające na braku u poszczególnych krów jednego kolczyka (23 sztuki), dwóch kolczyków (14 sztuk) - co było wynikiem zgubienia, w 30 przypadkach wpisy w księdze rejestracji były niekompletne (brakowało przyczyny przemieszczenia, daty przemieszczenia z siedziby stada oraz numeru siedziby stada), w 37 przypadkach w części 5 paszportu brakowało podpisu posiadacza.

W związku ze stwierdzeniem choroby Powiatowy Lekarz Weterynarii w dniu 19 marca 2008 r. wydał decyzję administracyjną nr 215, stwierdzającą wystąpienie choroby zakaźnej, wyznaczył ognisko choroby, zawiesił stado status wolnego od choroby oraz nakazał odosobnienie chorych sztuk od zdrowych, a nadto - m.in. - nakazał poddać chore sztuki ubojowi sanitarnemu w wyznaczonym zakładzie ubojowym. Powiatowy Lekarz Weterynarii analogiczną decyzję

nr (...) wydał wobec J. B. (1). Z tego względu J. B. (1) niezwłocznie w kwietniu 2008 r. przekazał wszystkie sztuki bydła (także zdrowe) rodzicom.

Powodowie nie zastosowali się do nakazów wynikających z decyzji (...) tylko w części odnoszącej się do odosobnienia chorych sztuk, ale od momentu wykrycia choroby żadne sztuki bydła z ich gospodarstwa nie były przedmiotem obrotu, a powodowie, mając na uwadze wcześniejsze doświadczenia w walce z tą chorobą, podjęli decyzję o likwidacji całego stada (swojego i należącego uprzednio do J. B. (1)) – tj. o uboju zarówno chorych, jak i zdrowych krów.

Z powodu stwierdzonych uchybień odnośnie do identyfikacji bydła oraz wpisów w paszportach Powiatowy Lekarz Weterynarii w dniu 21 marca 2008 r. wydał decyzję nr (...), nakazującą powodom uzupełnienie danych w rejestrach wskazanych sztuk bydła, z podaniem przyczyny i daty przemieszczenia z siedziby stada oraz numery tych siedzib stad, uzupełnienie kolczyków, uzupełnienie części 5 paszportu oraz wpisanie kolejnych posiadaczy zwierzęcia. Powodowie w całości zastosowali się do powyższego nakazu, wobec czego decyzją z dnia 7 kwietnia 2008 r. nr 250 Powiatowy Lekarz Weterynarii stwierdził wygaśnięcie decyzji nr (...) (dotyczącej tej samej kwestii).

W kwietniu 2008 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii rozpoczął procedurę związaną z wyceną chorych krów. W tym celu wyznaczył rzeczoznawców z prowadzonej przez siebie listy celem oszacowania rynkowej wartości. Wyceny dokonywali J. B. (2), S. S. i K. J.. Wyceniano te chore sztuki, których wykaz sporządzony został przez Powiatowego Lekarza Weterynarii. Kondycja tych krów została oceniona jako dobra i średnia. Krowy nie były ważone, ich wagę określano szacunkowo. Przy wycenie każdej sztuki pod uwagę brano jej wiek, cielność, wydajność mleczną, a nadto indywidualną kwotę ubezpieczenia. Wartość oszacowanych w ten sposób chorych krów wyniosła łącznie 440 800,10 zł (164 sztuki), plus 3800 zł za 3 kolejne sztuki.

Ostatecznie wszystkie chore krowy jesienią 2008 r. sukcesywnie zostały poddane ubojowi sanitarnemu w ubojni wskazanej przez Powiatowego Lekarza Weterynarii. Ubojnia zapłaciła za mięso krów wg wagi łącznie kwotę 113 017,32 zł brutto, łącznie zaś z mięsem byków powodowie otrzymali zapłatę w kwocie 118 899,95 zł brutto.

Decyzją nr (...) z dnia 28 listopada 2008 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii odmówił powodom wypłaty odszkodowania za ww. bydło. W uzasadnieniu wskazano, że powodowie nie zastosowali się do obowiązków określonych w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz z obowiązków nałożonych ustawą o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dlatego odszkodowanie nie przysługuje. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że uchybienia to braki w kolczykowaniu (23 sztuki z jednym kolczykiem, 14 bez dwóch kolczyków), brak podpisu posiadacza w paszporcie, niezgodność rzeczywistego wieku 12 sztuk z zapisami w paszportach, nieprawidłowości w prowadzonej księdze rejestracji - brak stosownych wpisów co do poszczególnych sztuk bydła, trudności w ustaleniu rzeczywistej ilości bydła i ich pochodzenia, niewykonanie nakazu odosobnienia chorych sztuk od reszty stada.

Wartość 164 krów na dzień 9 kwietnia 2008 r. odpowiadała kwocie 553 953,08 zł, a wartość 3 krów na dzień 3 kwietnia 2008 r. - 3800 zł, co łącznie wyniosło 557 753,08 zł. Do wartości chorego stada nie należy doliczać należności za byki, ponieważ ich wartość liczona jest według wartości mięsa i choroba jej nie zmienia.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione. Podkreślił, że z mocy art. 386 § 6 k.p.c. jest związany wskazaniem Sądu Apelacyjnego.

Zdaniem Sądu I instancji nie ulegało wątpliwości, że w stadzie bydła należącego do powodów, zdiagnozowano u wielu sztuk wirusową chorobę zakaźną - białaczkę enzootyczną. Ta choroba zakaźna zwalczana jest z urzędu - na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (tekst jedn. Dz.U.2008 Nr 213 poz.1342) oraz § 2 i następnym rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2008 r. w sprawie zwalczania enzootycznej białaczki bydła (Dz. U. Nr 47 poz. 278). Powiatowy Lekarz Weterynarii podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie choroby i stosownie do wyników - działania zmierzające do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się choroby.

Z art. 49 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt wynika, że za wymienione w tym przepisie zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za takie zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania przysługuje odszkodowanie za środków budżetu państwa. Odszkodowanie nie przysługuje, gdy m.in. posiadacz zwierzęcia nie zastosował się do obowiązków określonych w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz w innych przypadkach określonych w ustawie.

Sąd Okręgowy podniósł, że jakkolwiek literalne brzmienie art. 49 ust. 7 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt może prowadzić do konkluzji, że niezastosowanie się przez posiadacza zwierząt do jakiegokolwiek obowiązku przewidzianego w tym przepisie wyklucza możliwość przyznania mu odszkodowania, jednakże nie należy abstrahować od celu ustawy, który uzasadnia wnioszek, że niedochowanie poszczególnych obowiązków ma różną rangę.

Sąd Okręgowy, oceniając poszczególne uchybienia, których dopuścili się powodowie, brak jednego kolczyka na uchu zwierzęcia (u 14 sztuk) uznał za uchybienie o niewielkim ciężarze gatunkowym (wobec możliwości zidentyfikowania danej sztuki na podstawie drugiego kolczyka). Także brak dwóch kolczyków (u 23 sztuk), w omawianym stadzie nie uniemożliwił ustalenia tożsamości danej krowy – stała bowiem w boksie, w którym umieszczona była tabliczka z jej danymi. Poza tym każda sztuka posiadała paszport. Sąd I instancji podkreślił, że lekarz R. O. - mający wiele razy do czynienia z tym bydłem, i niezainteresowany wynikiem sprawy, stwierdził wprost, że „nie było problemów z identyfikacją”. Skoro zatem bieżące braki w kolczykowaniu w żaden sposób nie utrudniły identyfikacji którejkolwiek krowy, to zdaniem Sądu Okręgowego nieuprawniony byłby wniosek, że uchybienie to mogło przyczynić się do rozprzestrzenienia choroby albo w inny sposób działać przeciwko ustawie.

W taki sam sposób Sąd I instancji ocenił brak podpisu posiadacza w rubryce 5 paszportu, podkreślając, że w paszporcie znajdowały się wszystkie istotne dane pozwalające na ustalenie pochodzenia zwierzęcia, prześledzenie drogi dotarcia do stada (o ile urodzenie nie nastąpiło w tym stadzie) i - w razie potrzeby - pozwalające na odpowiednią reakcję w myśl omawianej ustawy. Podpis posiadacza, aczkolwiek niezbędny, niczego nie przyspieszał ani niczego nie tamował, mógł być uzupełniony, zdaniem sądu, w każdym czasie.

Natomiast jako uchybienie o dużym ciężarze gatunkowym Sąd Okręgowy potraktował nieprawidłowości w zakresie wpisów w paszportach oraz w księdze rejestracji, odnoszących się do dat przemieszczenia, przyczyn tego przemieszczenia, siedzib stad i ich numerów, z których dane sztuki pochodziły. Brak tych informacji stanowi istotne utrudnienie dla podejmowania kompleksowych działań mających na celu zwalczanie choroby zakaźnej, przenoszonej poprzez wirus, a zatem łatwo rozprzestrzeniającej się, zwłaszcza poza danym stadem. Oczywistym jest zatem to, że stwierdzenie takiego uchybienia w stosunku do danej sztuki bydła musi skutkować utratą odszkodowania za nią.

Co do rozbieżności odnośnie do wieku krów, to choć jest to jeden z zarzutów ujętych w zaskarżonej decyzji, Sąd Okręgowy zauważył i podkreślił, że pozwany nie wskazał, o które sztuki chodzi, co więcej, we wskazanych przez niego uchybieniach w rejestrze ten rodzaj (data urodzenia, ewentualnie wiek) wcale nie został wskazany.

Natomiast co do kolejnego zarzutu, skierowanego do powodów, ujętego w uzasadnieniu decyzji nr (...) - tj. niezastosowania się do nakazu odosobnienia chorych sztuk od zdrowych (art. 44 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt (...)), Sąd Okręgowy podniósł, że kwestia ta była przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego, który stwierdził wprost, że nie ma podstaw do odmowy wypłaty odszkodowania za te sztuki, u których chorobę stwierdzono przed wydaniem nakazu odosobnienia. Skoro powodowie dokonali uboju całego stada, to uchybienie to jest bez znaczenia dla realizacji celów ustawy o ochronie zdrowia zwierząt. Zdaniem Sądu Okręgowego, wobec uboju całego stada, którego po stwierdzeniu choroby zakaźnej żadne zwierze nie opuściło, nie ma znaczenia również to, że ubój ten dokonany został dopiero jesienią 2008 r. Co więcej, sam Powiatowy Lekarz Weterynarii - R. D. (1) przyznał, że fakt poddania chorych krów ubojowi dopiero w tym terminie nie miał wpływu na odmowę wypłaty odszkodowania.

Te wszystkie rozważania doprowadziły Sąd Okręgowy do konkluzji, że wobec stwierdzonych uchybień - stosując zasadę proporcjonalności - należne powodom odszkodowanie należy obniżyć. Spośród sztuk krów dotkniętych

analizowanymi uchybieniami wyeliminował te sztuki, u których wystąpiły braki w kolczykowaniu oraz w podpisach posiadacza zwierzęcia, ostatecznie przyznając odszkodowanie za 37 sztuk.

Ponieważ zgodnie z ust. 2 art. 49 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia, jako podstawę zasądzonej powodom kwoty Sąd Okręgowy przyjął wartość poszczególnych sztuk bydła, wyliczoną przez biegłego na datę szacowania tej szkody przez komisję z ramienia Powiatowego Lekarza Weterynarii, tj. w kwietniu 2008 r.

Jak wskazał Sąd Okręgowy odszkodowanie nie mogło być przyznane za te sztuki bydła, co do których ich posiadacze nie wywiązali się z ustawowych obowiązków dotyczących rejestracji bydła. Wartość bydła dotkniętego ww. uchybieniami, to kwota 82.514,40 zł.

Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji od kwoty żądania powodów odjął wartość sztuk bydła, dotkniętego ww. uchybieniami i kwotę uzyskaną za mięso. Różnica pomiędzy kwotą ostatecznie popieranego roszczenia tj. 542.428,90 zł a kwotami, które należał odjąć tj. 82.514,40 zł i 113 017,32 zł, wyniosła 346 897,18 zł i taką kwotę Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powodów.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego uwzględnienia powództwa koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W tym zakresie Sąd Okręgowy podniósł, że powodowie ostatecznie żądali zapłaty kwoty 542.428,90 zł, Sąd Okręgowy zaś uwzględnił to żądanie do kwoty 346 897,18 zł, co oznacza, że ich wygrana wynosi 64 %, zaś przegrana 36 %. Znalazło to odpowiednie odzwierciedlenie w rozstrzygnięciu kwestii kosztów. Powodowie, wnosząc powództwo, zostali zwolnieni z opłaty sądowej powyżej kwoty 5000 zł, natomiast od apelacji uiszcili opłatę w łącznej wysokości 16 000 zł.

W części oddalającej powództwo (195 531,72 zł), na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych Sąd I instancji nakazał z zasądzonego na rzecz powodów roszczenia pobrać na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku należną opłatę tj. 9777 zł.

Nadto Sąd Okręgowy obciążył powodów częścią kosztów opinii biegłego. Całkowity koszt opinii wyniósł 5046 zł, co oznacza, że na powodów przypada 1817 zł, z czego 1000 zł już zapłacili. Pozostaje do zapłaty różnica, t.j. kwota 817 zł.

Pozwany Skarb Państwa - Powiatowy Lekarz Weterynarii w M., zgodnie z art. 94 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nie ma obowiązku uiszczania opłat, co nie dotyczy wydatków ani zwrotu poniesionych przez stronę wygrywającą zwrotu kosztów procesu. Z tej przyczyny pozwany został obciążony przypadającą na niego częścią kosztów opinii biegłego. Ponieważ powodowie byli zwolnieni częściowo od opłat, Skarb Państwa ma obowiązek zwrotu tego, co stanowi wydatki powodów. Cała opłata od części uwzględniającej powództwo wynosi 27.122 zł. Powodowie zapłacili faktycznie 21.000 zł i tyle należy im zwrócić. Do tej kwoty doliczyć należy realne koszty dojazdu pełnomocnika, ale uwzględniając procent wygranej. Sąd Okręgowy uznał, że realnie koszty te to 700 zł x 64% to 448 zł, nadto 8.064 zł tytułem fakturowanego wynagrodzenia pełnomocnika za obie instancje, ale z uwzględnieniem wygranej 64% (12.600 zł x 64% = 8.064 zł), razem daje to kwotę 29.512 zł kosztów procesu, należną powodom.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia w zakresie uwzględniającym powództwo i orzekającym o kosztach procesu (punkty 1, 4, 5, 6, 7 i 8) wniosła strona pozwana, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku, mający wpływ na treść kwestionowanego orzeczenia, polegający na przyjęciu, że powodowie zlikwidowali wszystkie sztuki bydła po otrzymaniu wyników badań z 2008 r., podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonych w tej sprawie dowodów, a zwłaszcza zeznań świadka R. O. (2) oraz przesłuchanego za pozwanego lek. wet. R. D. (1) prowadzi do wniosku, że likwidacja taka nastąpiła dopiero po kolejnym badaniu stada przez lek. wet. R. O. (2) pod nadzorem PIW w M. w 2009 r., a liczebność bydła według stanu na 16 lutego 2009 r. w siedzibie stada wynosiła 210 sztuk, przy czym skutek kolejnego badania stwierdzono podobne uchybienia w siedzibie stada, jak te ujawnione podczas poprzedniego badania (u siedmiu sztuk ich wiek, oceniany wedle stanu uzębienia, był niezgodny z paszportami, a u trzydziestu jeden sztuk

bydło posiadało niepełne oznakowanie, czyli 1 kolczyk, a nadto stwierdzono nieodosobnienie sztuk zakażonych od zdrowych),

2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 49 ust. 1 w zw. z art. 49 ust. 7 ustawy z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt polegający na uznaniu, że uchybienia przewidziane w art. 49 ust. 7 powołanej ustawy podlegają ocenie pod kątem ich istotności, ocenianej przez wzgląd na umożliwienie realizacji celów tej ustawy, podczas gdy prawidłowa wykładnia wskazanego przepisu prowadzi do wniosku, że dopuszczenie się przez posiadacza zwierzęcia lub zwierząt jakiegokolwiek uchybienia przewidzianego w art. 49 ust. 7 prowadzi do odmowy wypłaty całego odszkodowania (za wszystkie zwierzęta) temu posiadaczowi,

3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 49 ust. 1 w zw. z art. 49 ust. 7 ustawy z 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt polegające na przyjęciu, że uchybienia w postaci nieodosobnienia zdrowych sztuk bydła od chorych, nieoznakowania części krów dwoma kolczykami oraz braku podpisu posiadacza w rubryce 5 paszportu zwierząt nie stanowią istotnych, w rozumieniu art. 49 ust. 7 powołanej ustawy, uchybień skutkujących odmową przyznania posiadaczowi zwierząt całego odszkodowania (za wszystkie zwierzęta), podczas gdy prawidłowa wykładnia wskazanego przepisu prowadzi do wniosku, że wskazane uchybienia mają niezmiernie istotne znaczenie pod kątem realizacji celów wskazanej ustawy, a ich niedochowanie może skutecznie utrudnić lub uniemożliwić ich realizację,

4. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie przepisów art. 98 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c., mający istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, polegający na uznaniu, że powodowie utrzymali się w tej sprawie w 64 % swoich żądań, podczas gdy prawidłowa ocena stanu niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że roszczenia powoda uwzględniono zaledwie w ok. 48 %, jeśli uwzględnić dokonane w toku procesu ograniczenie powództwa (cofnięcie pozwu), przy czym ta ostatnia okoliczność w ogóle nie znalazła odzwierciedlenia w rozstrzygnięciu sądu pierwszej instancji o kosztach procesu, mimo złożenia przez pozwanego stosownego wniosku o zwrot kosztów po częściowym cofnięciu pozwu.

W konkluzji strona pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty apelacji okazały się zasadne jedynie w części kwestionującej rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Skarżący słusznie zarzucił niesłuszne pominięcie przy wyliczeniu proporcji, w jakich powodowie utrzymali się w swoich żądaniach, faktu częściowego cofnięcia powództwa. W zakresie cofniętego żądania powodów należy traktować jak stronę, która przegrała proces. Uwzględniając kwotę, co do której nastąpiło cofnięcie pozwu oraz kwotę zasądzoną na rzecz powodów, ostatecznie należało uznać, że powodowie ulegli w procesie w 52 %. Mogą zatem domagać się od strony pozwanej 48 % poniesionych kosztów. Natomiast stronie pozwanej przysługuje od powodów 52 % kosztów, które poniosła. Ta okoliczność uszła uwagi Sądu Okręgowego, który pominął przy rozliczeniu między stronami kosztów procesu kwot poniesionych przez stronę pozwaną na koszty zastępstwa procesowego w obu instancjach (7.200 zł i 5.400 zł oraz koszty dojazdu pełnomocnika – 106 zł). Po dokonaniu, zgodnie z regułą wynikającą z art. 100 zd. pierwsze k.p.c. stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, uwzględniającego, że powodowie ponieśli koszty w łącznej kwocie 35.317 zł (1.000 zł – zaliczka na koszty opinii, 21.000 opłaty od pozwu i apelacji, 12.617 zł – wynagrodzenie pełnomocnika za obie instancje i 700 zł – koszty dojazdu pełnomocnika) zasądzeniu na rzecz powodów podlegała kwota 10.345 zł , do której, zmieniając zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., należało obniżyć kwotę zasądzoną na rzecz powodów w punkcie 7 zaskarżonego wyroku. Stosowną zmianą, uwzględniającą rzeczywisty wynik procesu, należało także objąć punkty 6 i 7 sentencji dotyczące wydatków związanych z opinią biegłego.

Dalej idąca apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się do podniesionego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na przyjęciu, że powodowie zlikwidowali wszystkie sztuki bydła po otrzymaniu wyników badań z 2008r., należy stwierdzić, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera takiego ustalenia. Na stronie 5 uzasadnienia znajduje się ustalenie, że jesienią 2008 r. sukcesywnemu ubojowi zostały poddane chore krowy, a nie wszystkie krowy, jak podnosi skarżący. Sąd Okręgowy nie poczynił ustaleń odnośnie do daty likwidacji całego stada. Twierdzenia skarżącego, że podjęcie przez powodów decyzji o całkowitej likwidacji stada nastąpiło po wydaniu w dniu 5 marca 2009 r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii decyzji nakazującej ubój kolejnej partii bydła, znajduje oparcie w zeznaniach R. D. przesłuchanego w charakterze strony (k. 557 -559) i świadka R. O. (k.411 – 412).

Uzupełnienie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia o to ustalenie pozostałoby jednak bez wpływu na ostateczną ocenę zaskarżonego wyroku. Nie można bowiem zgodzić się ze skarżącym, że okoliczność dotycząca daty, w której nastąpiła całkowita likwidacja należącego do powodów stada bydła, ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Zdaniem skarżącego ustalenie czasu, w którym doszło do uboju całego stada, jest istotne dla oceny znaczenia uchybienia polegającego na nieodosobnieniu chorych zwierząt od zwierząt zdrowych. Kwestia ta była przedmiotem oceny Sądu Apelacyjnego, który orzekając w sprawie po raz pierwszy, stwierdził, że uchybienie to jest bez znaczenia dla oceny podstaw do odmowy odszkodowania za poddane nakazowi uboju sztuki bydła. Dochodzone przez powodów odszkodowanie dotyczy bowiem sztuk, u których choroba została stwierdzona przed wydaniem nakazu odosobnienia. Zarzut braku oddzielenia bydła chorego od zdrowego miałby znaczenie przy ocenie podstaw do przyznania odszkodowania za sztuki, które zachorowały po wydaniu nakazu odosobnienia. Wymaga przy tym podkreślenia, że skarżący nie zakwestionował ustalenia, że po stwierdzeniu białaczki, żadne zwierzę z gospodarstwa powodów i ich syna nie było przedmiotem obrotu i nie opuściło stada. Odszkodowanie za sztuki, które zachorowały po wydaniu nakazu odosobnienia, nie jest objęte żądaniem pozwu. Jak wynika z twierdzeń apelacji Powiatowy Lekarz Weterynarii decyzją nr (...) z 2009 r. odmówił powodom odszkodowania za kolejne zakażone sztuki bydła, a powodowie nie odwołali się od tej decyzji.

Sąd Okręgowy, zważywszy na treść art. 386 § 6 k.p.c. był związany oceną prawną i wskazaniem co do dalszego postępowania wyrażonymi w uzasadnieniu wydanego w sprawie wyroku Sądu Apelacyjnego z 21 grudnia 2010 r., I ACa 863/10, które wiążą także Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Sąd pierwszej instancji wykonał wszystkie zawarte w pisemnych motywach wyroku z 21 grudnia 2010 r. wskazówki i ponownie rozważył okoliczności, które, w ocenie Sądu drugiej instancji, rzutowały na rozstrzygnięcie sprawy. Zgodnie z wytycznymi rzeczą Sądu Okręgowego było wyjaśnienie, czy przemieszczanie chorych zwierząt odbyło się tylko w obrębie stad należących do powodów i jego syna, który przekazał swoje stado rodzicom, czy też obrót zwierzętami następował na zewnątrz. Ponadto Sąd Okręgowy miał ustalić, do których konkretnie sztuk bydła odnosiły się poszczególne uchybienia powodów.

Sąd ten w pełni wywiązał się z nałożonych obowiązków, wśród których nie został zawarty obowiązek wyjaśnienia, w jakiej dacie nastąpiła likwidacja całego połączonego stada. Wbrew odmiennemu przekonaniu skarżącego, poczynienie tego ustalenia nie miało istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zarzut błędnych ustaleń faktycznych został ograniczony tylko do tej kwestii i okazał się niezasadny. Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia należało zatem uznać za wiążące. Ustalenia te przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez sąd pierwszej instancji wymagały jedynie uszczegółowienia i nie uzasadniają zmiany oceny prawnej wyrażonej przez Sąd Apelacyjny w motywach wyroku z 21 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę, słusznie zatem uznał, że dopuszczenie się przez posiadacza zwierzęcia uchybień wskazanych w art. 49 ust.7 ustawy o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych, może uzasadniać pozbawienie odszkodowania za konkretną sztukę, której to uchybienie dotyczyło, a nie za całe poddane ubojowi stado(za wszystkie zwierzęta). W tym zakresie aktualne pozostaje stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z 21 grudnia 2010 r., uwzględniające reguły wykładni i zasadę proporcjonalności. Zgodnie z art. 22 Rozporządzenia (WE) Nr 1760/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z 17 lipca 2000 r. ustanawiającego system identyfikacji i rejestracji bydła i dotyczącego

etykietowania mięsa wołowego i produktów mięsa wołowego ... (Dz.U. UE z dnia 11 sierpnia 2000 r.) wszelkie sankcje nałożone przez Państwa Członkowskie na podmiot naruszający odpowiednie przepisy są proporcjonalne do skali popełnionego naruszenia.

W art. 49 ustawy o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych mowa jest o odszkodowaniu za konkretne zwierzę, a nie za stado. Pozbawienie powodów odszkodowania za wszystkie chore sztuki, także te nie dotknięte uchybieniami, bądź dotknięte uchybieniami o nieistotnym znaczeniu, naruszałoby wynikającą z prawa UE zasadą proporcjonalności. Dokonana przez Sąd pierwszej instancji wykładnia powołanego przepisu jest uzasadniona także w świetle orzecznictwa ETS. W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości z 24 maja 2007 r., C-45/05 w sprawie S. (LEX nr 423574) jest mowa o „danej sztuce bydła”, „zwierzęciu”, a nie o stadzie.

Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącego za możliwością przepadku prawa powodów do całego odszkodowania nie przemawia względ na wynikającą z art. 68 Konstytucji RP zasadę ochrony zdrowia publicznego. Stwierdzona w należącym do powodów stadzie białaczka bydła nie jest bowiem chorobą zagrażającą zdrowiu ludzi. Mięso pochodzące z poddanego ubojowi bydła nadawało się do spożycia, co zostało potwierdzone adnotacjami urzędowi Powiatowego Lekarza Weterynarii (vide: załączone akta postępowania administracyjnego).

Z powyższych względów zarzut naruszenia art. 49 ust. 1 w zw. z art. 49 ust. 7 ustawy o ochronie zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych jest chybiony także w zakresie, w jakim kwestionuje możliwość przyznania odszkodowania za sztuki dotknięte uchybieniami o nieistotnym znaczeniu z punktu widzenia celów ustawy. Sąd Okręgowy, wykonując wiążące go wytyczne, poddał uchybienia, które legły u podstaw wydania decyzji odmawiającej powodom odszkodowania, szczegółowej analizie i słusznie uznał, że odmowa była uzasadniona jedynie w odniesieniu do sztuk bydła, co do których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wpisów w paszportach i księdze rejestracji.

Celem powołanej ustawy jest efektywna walka z chorobami zakaźnymi zwierząt. Zatem za istotne należy uznać te uchybienia, które utrudniały bądź uniemożliwiały identyfikację zwierzęcia i w ten sposób mogły wpłynąć na rozprzestrzenianie się choroby. Sąd pierwszej instancji słusznie zakwalifikował do uchybień nieistotnych z punktu widzenia celów ustawy uchybienia polegające na braku kolczyków i braku podpisu posiadacza w paszportach. Oceniając rangę tych uchybień nie można abstrahować od zebranych w sprawie dowodów i poczynionych na ich podstawie ustaleń, wskazujących na to, że braki w kolczykowaniu nie utrudniały identyfikacji należących do powodów zwierząt. Każda krowa miała bowiem własny rozpoznawalny przez nią boks z tabliczką identyfikacyjną. Lekarz weterynarii - świadek R. O. zeznał, że nie miał problemów z identyfikacją należącego do powodów bydła (k. 411).

Odnosnie do braku podpisu posiadacza w paszporcie Sąd Okręgowy nie popadł w sprzeczność kwalifikując ten brak, w odróżnieniu od braków innych wpisów w paszportach, jako nieistotny. Co do paszportów, w których wpisy nie były opatrzone podpisem posiadacza zwierzęcia, nie zostały zgłoszone inne zastrzeżenia. Paszporty te zawierały wszystkie istotne dane pozwalające na ustalenie pochodzenia zwierzęcia i podjęcie wynikających z ustawy koniecznych działań zmierzających do zapobieżenia rozprzestrzenianiu się choroby. Inna była więc ranga nieprawidłowości polegającej na braku podpisu, a inna – uchybień polegających na braku w paszportach wpisów o charakterze merytorycznym.

Odnosnie do poczynionej w apelacji uwagi dotyczącej dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny niezgodności rzeczywistego wieku 12 sztuk bydła z zapisami w paszportach, dzieląc argumentacją Sądu Okręgowego, należy dodatkowo podnieść, że stwierdzona niezgodność wieku w istocie podlegała zakwalifikowaniu jako nieprawidłowość odnosząca się do zapisów w paszportach i rejestrach, która zadecydowała o odmowie przyznania odszkodowania za sztuki dotknięte tym uchybieniem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono z mocy art. 100 zd. drugie k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c.